

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 82/2011
16.12.2011

Asia Virkamieslain 56 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva vaatimus

Hakija A

Virasto korkeakoulu

Korvausvaatimus

A on vaatinut, että korkeakoulu veloitetaan maksamaan hänelle 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. A on lisäksi vaatinut, että korkeakoulu veloitetaan korvaamaan hänelle asian käsittelystä aiheutuvat kustannukset.

A on toiminut korkeakoulussa osastolla lehtorina 19.2002 alkaen 31.5.2009 asti. Ensimmäiset kaksi vuotta hänen opetusalueenaan oli Tehtävä 1 ja sen jälkeen saman alueen laajempi Tehtävä 2. A:n työkuva on kaikissa kolmessa virkasuhteessa ollut virantäyttöselosteessa 16.2.2004 selostetun viran opetusalueen mukainen. Opetusalue on säilynyt hänen virkasuhteensa päättymisen jälkeenkin samanlaisena korkeakoulun opinto-ohjelmassa. Siten perusteita määräaikaaisuudelle ei korkeakoulun oman ohjeistuksen mukaan ole ollut. Opetustyön keskeisiä osa-alueita ovat olleet videotyön opettaminen monialaisille maisteriopiskelijoille sekä tutkimusryhmien työntekijöille sekä laajamittaisen audiovisuaalisen opiskelijatuotannon toteuttaminen sekä kokeellisten televisiotuotantojen tutorointi. Kaikki nämä tehtävät jatkuvat, mutta Tehtävä 2 -lehtoraatin päättymisen jälkeen tehtävät on jaettu muulle henkilökunnal-

le. Opetettava aine, Tehtävä 2, on ollut ja tulee olemaan osastolla niin kauan on toimintaa. Kyse ei siten ole mistään tilapäisestä työstä.

Osastoneuvoston kokouksessa 25.2.2009 on päätetty esittää Tehtävä 2 -lehtoraatin muuttamista professuuriksi ja kahden muun lehtoraatin vakinaistamista. Lehtoraattien vakinaistamiseen liittyi niitä hoitavien henkilöiden nimitäminen vakinaistettuihin virkoihin. Perusteet lehtoraattien vakinaistamiselle ovat samat, joilla A on tätä hakemustaan perustellut. A:n hoitama virka lakkautettiin 31.5.2009 lukien, vaikka professuuria ei ole täytetty lukuvuodelle 2009 – 2010, vaan sen tehtävät on jaettu muulle henkilökunnalle.

A:n työn jatkuvuudesta ei ole missään vaiheessa ollut epävarmuutta. Työn jatkuvuutta osoittavat edellä mainitut suunnitelmat lakkautetun lehtorin viran opetusalueelle perustettavasta professorin virasta. Hänen opetustehtävänsä ei ole ollut luonteeltaan sellainen, että siinä olisi edellytetty vaihtuva-alaisuutta ja mahdollisuutta alan muutoksista johtuvaan vaihtuvuuteen. Kyse on ollut nimenomaan perusopetustehtävästä. Tehtävä on pysyvä, koska korkeakoulussa järjestetään edelleen A:n hoitaman viran opetusalaan kuuluneita kursseja, jotka keskittyvät interaktiivisen tarinankerronnan muotoihin ja digitaalisen videotuotannon erityispiirteisiin ja mahdollisuuksiin.

korkeakoulu on perusteettomilla määräaikaisilla nimityksillä tietoisesti pyrkinyt kiertämään toistaiseksi voimassa olevan virkasuhteen virkamiehelle antamaa irtisanomissuojaa ja siihen liittyvää työnantajan uudelleensijoitus-, koulutus- ja takaisinottovelvollisuutta.

Korvauksen määrää arvioitaessa on otettava huomioon A:n virkasuhteen pitkä kesto ja hänen vaikeutensa työllistyä uudelleen. Seitsemän vuoden omistautuminen korkeakoulun opetuksen kehittämiseen ei anna suoraan valmiuksia mihinkään avoimena olevaan työhön.

Vastine

Korkeakoulu on vastineessaan vastustanut korvausvaatimuksen ja oikeudenkäyntikuluvaatimuksen hyväksymistä.

Vastineessa on todettu, että A:n virkasuhteiden 1.9.2002 – 30.6.2003 ja 1.7.2003 – 31.5.2004 määräaikaisuuden perusteena on ollut työn luonne. Vuosina 2003 ja 2003 vuorovaikutteinen televisio oli uusi uuden median opetus- ja tutkimusala, johon liittyi paljon odotuksia, mutta jonka opetuksen ja tutkimuksen tarpeen pysyvyyttä oli alan uutuuden vuoksi vaikea arvioida. Televisioverkon digitalisoitumisen oletettiin synnyttävän uuden teknologisen alustan niin sanotulle vuorovaikutteiselle televisiolle. Koska teknologia oli tuolloin vielä uutta ja testaamatonta, korkeakoulussa haluttiin katsoa, syntykö digitaalisen television ympärille todellista vuorovaikutteisista sisällöntuotantoa, ja arvioida sen perusteella alan yliopistotasaisen opetuksen ja tutkimuksen tarve.

A on nimitetty lehtorin virkaan ajaksi 1.6.2004 – 31.5.2009. Viran luonteeseen liittyvä perusteltu syy on vaatinut määräaikaista nimitystä. Vuonna 2004 voitiin jo osoittaa, että television jakelukanavan digitalisoituminen ei tulisi synnyttämään uusia vuorovaikutteisia palveluita ja sisältöjä. Näin ollen uuden lehtoraatin opetusalaa laajennettiin televisiosta kattamaan koko audiovisuaalinen tuotanto ja tälle alueelle mahdollisesti syntyvät uudet interaktiiviset tuotteet ja tuotannot. Tehtävä 2 lehtoraatti päätettiin perustaa määräaikaisena viideksi

vuodeksi, koska kyseiseen opetus- ja tutkimusalaan nähtiin liittyvän mahdollinen tarve muuttaa ja uudistaa sitä lähitulevaisuudessa vastaamaan uuden median opetuksen ja tutkimuksen muuttuvia tarpeita.

Vuonna 2009 korkeakoulun osaston dekaani arvio tehtävä 2 opetus- ja tutkimusalan olevan vähenevässä määrin keskeistä uuden median osa-alueetta. Osastoneuvoston 25.2.2009 pidetyssä kokouksessa päätettiin esittää tehtävä 2 lehtorin viran muuttamista professorin viraksi, joka tarkemman opetus- ja tutkimusalan kuvauksen valmistelisi osaston dekaani, tutkimuksesta vastaava professori ja koulutusohjelmajohtajat yhdessä korkeakoulun johdon, tutkimusneuvoston ja hallinnon kanssa. Osastoneuvoston kokouksessa 27.5.2009 keskusteltiin osastolle esitetystä uudesta pelisuunnittelun ja tuotannon maisteriohjelmasta, jota koskeva ehdotus oli menossa korkeakoulun hallituksen käsiteltäväksi. Kokouksessa todettiin, että uuden professorin opetus- ja tutkimusala tulisi miettiä myös uuden maisteriohjelman tarpeiden valossa. Osastoneuvoston kokouksessa 27.5.2009 päätettiin esittää, että osastolle perustetun professuurin opetus- ja tutkimusalaksi määriteltäisiin interaktiivinen kerronta, pelisuunnittelu ja pelituotanto (Interactive Narrative and Game Design and Production). Kokouksessa todettiin, että lisäämällä alan nimeen sanat ”design” ja ”production” korostetaan osaston halua löytää tehtävään henkilö, jolla on pelisuunnittelijan, -tekijän ja/tai -tuottajan tausta. Professuurin opetus- ja tutkimusalan ei siten ole suunniteltu olevan sama kuin tehtävä 2 lehtorin virassa, vaan opetus- ja tutkimusala on nimenomaisesti päätetty muuttaa uuden median alan muuttuvia vaatimuksia vastaavaksi.

Molemmissa lehtoraateissa on ollut kyse vaihtuva-alaisesta tehtävästä, jonka kohdalla on tarve määrääjain tarkistaa ja suunnata tehtäväaluetta uudelleen uuden median opetus- ja tutkimusalueiden tarpeiden mukaisesti. Kummankin lehtoraatin tehtäviin on liittynyt selkeästi opetus- ja tutkimusalan kehittymisen kannalta ennakoitu tarve varata mahdollisuus tarkistaa tehtävän painotusta määrääjain.

Lehtorin tehtävänkuvana ei ole ollut lehtorin Tehtävä 1 tehtävänkuva siten kuin A antaa ymmärtää, vaan tehtävänkuvaa on nimenomaan muutettu ja laajennettu vastaamaan uuden media opetus- ja tutkimusalan muuttuneita vaatimuksia. A:n hoitamia tehtäviä ei ole jaettu korkeakoulun Osaston muulle henkilökunnalle tehtävä 2 lehtorin viran lakkauttamisen jälkeen. Opetusohjelman kurssilistan 2009–2010 mukaan tehtävä 2 alaan kuuluvaksi katsottavia kursseja on kolme, mutta A oli virkasuhteensa aikana antanut kyseisten kursien opetuksen muiden tehtäväksi – virkavapauksista riippumatta. Interaktiivista kerrontaa on opetettu myös osaston studion yhteydessä. Kyseessä ei ole kuitenkaan A:lta siirtyneet tehtävät, sillä studion yhteydessä on annettu kyseistä opetusta jo aikaisempina vuosina. A:n hoitaman lehtoraatin tehtäviä ei siten ole annettu muiden tehtäväksi, eivätkä ne jatku opetusohjelmassa.

A on suorittanut taiteen maisterin tutkinnon uusia media –koulutusohjelmassa vuonna 2002. Korkeakoulun osastolla on useiden vuosien ajan kokemusta A:n työskentelystä ja alan osaamisesta. A:n ammattitaito ja työllistymismahdollisuudet eivät ole hänen palvelussuhteensa aikana heikentyneet, vaan hänen vankka työkokemuksensa päinvastoin takaa hänelle hyvät työllistymismahdollisuudet. Palvelussuhteen kestosta on tässä tapauksessa ehdottomasti etua työmarkkinoilla, ja A:lla on ikänsä ja kokemuksensa puolesta hyvät mahdollisuudet saada ammattitaitoaan ja koulutustaan vastaavaa työtä.

Vastaselitys

A on vastaselityksessään todennut, että todellisuudessa tehtävä 1n lehtoraatin opetus- ja tutkimusala ei ole ollut lainkaan uusi koko media-alalla eikä edes korkeakoulun osastolla. Osasto on perustettu vuonna 1994, ja tehtävä 1 on ollut opetusaineena jo vuodesta 1998 lähtien eli neljä vuotta ennen A:n ensimmäistä määräaikaista virkasuhdetta. Ennen A:ta alan opetuksesta vastasi vt. Professori B, jonka perustamia kursseja on edelleenkin opetusohjelmassa kaksi kappaletta. Mainitut kurssit perustuvat harjoitustöitä myöten B:n laatimiin kursseihin. Siten mitään olennaista muutosta opetuksen suuntautumisessa ei ole tapahtunut, vaan jo 1990-luvulla alkanut opetusohjelma jatkuu edelleenkin. A piti kaikkia edellä mainittuja kursseja. Todellinen syy A:n ensimmäiseen määräaikaiseen virkasuhteeseen ei ollut alunperinkään työn luonne ja sen uutuus vaan professori B:n siirtyminen toisen työnantajan palvelukseen vuonna 2002. Koska lukukausi oli jo alkamassa, opetuksen mahdollisimman nopea järjestäminen johti A:n nimittämiseen määräaikaiseen virkasuhteeseen. Ilmeinen kiire näkyy 3.9.2002 päivätyistä nimittämiskirjasta, jonka mukaan virkasuhde oli alkanut jo 1.9.2002. Todellisia perusteita määräaikaisuudelle ei ollut tuolloinkaan, koska A jatkoi käytännössä B:n työtä tehtävän 1 parissa. A oli toiminut jo syksyllä 2001 tuntiopettajana, jolloin hän vastasi joistakin B:n opetusohjelmaan kuuluneista kursseista ja harjoitustöistä. A pitää mahdollisena, että tehtävän pikaisen aloittamisen takia hänet pyydettiin syksyllä 2002 tehtävään ilman tavanomaista hakumenettelyä, koska se oli nopein tapa opetuksen jatkamiselle.

Korkeakoulun esittämät perustelut ajaksi 1.6.2004 – 31.5.2009 tehdyn nimityksen määräaikaisuudelle eivät mitenkään voi vastata totuutta, eikä niiden perusteella ole mahdollista objektiivisin perustein päätyä esitettyihin johtopäätöksiin. Vuonna 2004 ei ole voitu mitenkään nähdä, mitä seurauksia television jakelukanavan digitalisoitumisesta voi seurata, koska television digitalisoituminen tapahtui vasta vuonna 2007. Vasta tämän jälkeen on ollut mahdollista nähdä, minkälaisia vaikutuksia digitalisoinnilla on vuorovaikutteiseen sisällöntuotantoon. Nyt on havaittavissa, että televisioyhtiöt maailmalla Yleisradio mukaan lukien pyrkivät panostamaan huomattavasti niin sanottuihin uusiin palveluihin. Tämä ilmenee muun muassa liikenne- ja viestintäministeriön vuonna 2009 julkaisemasta raportista (Yleisradio Oy, Julkinen palvelu ja rahoitus, Työryhmän loppuraportti)”. Raportissa todetaan, että median sisällöntarjonta on kasvavassa määrin muuttumassa monialaiseksi, mikä korostaa entisestään erilaisten verkkopalvelujen merkitystä perinteisten televisiopalvelujen vahvistajana ja laajentajana. Raportissa mainittu monimediaisuus on ollut lähtökohtana korkeakoulun opinnoissa, joiden opettamisesta A on vastannut. Monet A:n opettamat opiskelijat ovat valmistumisensa jälkeen työllistyneet uudistuvan television tarjoamien työmahdollisuuksien ansiosta.

Korkeakoulun vastineen mukaan A:n kahdella ensimmäisellä virkasuhteella ja vuonna 2004 alkaneella viiden vuoden määräaikaisella lehtoraatilla ei olisi mitään keskinäistä yhteyttä. Todellisuudessa kyse on ollut kuitenkin jatkuvasta saman aihepiirin opetustyöstä, joka on alkanut ennen A:n virkasuhdetta ja jatkunut tähän päivään asti. Tehtävä 2 lehtorin viran tehtäväalue on virantäytöselosteesta ilmenevin tavoin pitänyt sisällään kaikki kahden aikaisemman virkasuhteen tehtävät ja lisäksi muita tehtäviä. A:n työnkuva on siten jatkunut

pääosin entisellään mutta hieman laajemmassa muodossa. Tosiasiassa A:n työnkuvauksessa on jo vuonna 2003 ollut kaikki tehtävän 2 lehtorin viran virantäyttöselosteessa mainitut tehtävät. Vastaselityksen liitteenä olevasta, A:n Tehtävä 1 -lehtorin seuraavan virkajakson virantäyttöselosteen pohjaksi 15.10.2003 laatimasta työnkuvasta ilmenee, että jo tuolloin kyseisen lehtorin tehtäviin ovat kuuluneet muun muassa laajakaistasisällöt, tilallinen vuorovai-
kutteinen kerronta, peliopetus ja näihin liittyvät demotuotannot ja tuotannon suunnittelu. Tehtävän kuvaus pohjautuu Tehtävä 1 -lehtorin työnkuvaan vuodelta 2003 ja vastaa lähes täsmälleen tehtävä 2 lehtorin viran virantäyttöselosteessa olevaa tehtävänkuvausta.

A:n käsityksen mukaan hänen opettamansa aineet ovat olleet nimenomaan uuden median keskeisiä perusopetusaineita. Tätä käsitystä vahvistaa professorin viran perustaminen samalla opetusalueelle. Korkeakoulun vastineen mukaan professorin viran tehtävien ei ole tarkoitettu olevan samat kuin tehtävä 2 lehtorin virassa, vaan opetus- ja tutkimusala on muutettu uuden median alan muuttuvia vaatimuksia vastaavaksi. Vastineessa ei ole kerrottu yksilöidysti, mitä nämä uudet vaatimukset ovat. Tämä on täysin ymmärrettävää siinä valossa, että A:n tehtävien kuvauksessa on jo vuonna 2003 ollut mukana varsin keskeisiä uuden median alueita. Osastoneuvoston pöytäkirjan 25.2.2009 mukaan professorin virka kattaisi suurelta osalta nykyisen lehtoraatin opetusalan mutta sisältäisi myös joitakin uusia opetus- ja tutkimusaloja. Kyse on ollut olemassa olevan lehtoraatin muuttaminen professorin viraksi, jonka tehtävät olisivat käytännössä lähes samat kuin lakkautetun viran tehtävät. Osastoneuvoston pöytäkirjassa esitetty toteamus pelialasta vuosia voimakkaasti kasvavana uuden median osa-alueena on selkeässä ristiriidassa korkeakoulun tehtävä 2 lehtorin opetus- ja tutkimusalan vähenevästä merkityksestä esitettävän väitteen kanssa, koska peliala on kuulunut jo vuonna 2003 A:n opetusalueeseen.

Toisin kuin korkeakoulu on vastineessaan todennut, A:n hoitamia tehtäviä on jaettu muulle henkilökunnalle. Nykyisessä opetusohjelmassa olevia A:n aikaisemmin pitämiä kursseja ovat ainakin ja . Lisäksi opetusohjelmassa on , jonka sisältämistä kursseista A vastasi vuodesta 2003 lähtien. Varsinaisen opetustyön lisäksi A:lla on runsaasti tutorohjausta, ja on myös toiminut opinäytetöiden ohjaajana. Vuosina 2002 – 2009 valmistuneista 135 uuden median maisterista 61 on tehnyt lopputyönsä A:n opetuksen piirissä ja saanut tältä arvostelulausunnon työstään. Nämä tehtävät eivät ole voineet loppua, vaan on selvää, että ne on siirretty muille henkilöille. A ei myöskään ole antanut yhtään kurssia muiden pidettäväksi virkavapauksistaan riippumatta.

A:lla on perusteltua syytä epäillä, että hän on joutunut myös yhdenvertaisuuslaissa kielletyn syrjinnän kohteeksi. Lehtoraatin lopettaminen ja uuden professorin perustaminen tarkoituksena ovat olleet vain näennäistoimia, joiden todellisena tarkoituksena on ollut hänen työnsä päättäminen osastolla. A on jo syksyllä 2008 jätetty valitsematta sekä opetussuunnitteluryhmään että opiskelijavalintaryhmään, mikä on ennakoitunut kevään 2009 tapahtumia.

A:n hoitava lehtoraatti on lopetettu eikä hänelle ole annettu mahdollisuutta uuteen virkaan, vaikka tilalle on perustettu täysin vastaava professorin virka, jota ei kuitenkaan ole pantu avoimeen hakuun. Korkeakoulun toimenpiteet ovat johtaneet siihen, että A:n työllistymiselle ei ole enää ollut mahdollisuuksia. A:n virkasuhde on päättynyt pahimman taloudellisen laskusuhdanteen ai-

kana, eikä hänellä ole ollut mahdollisuuksia saada aikaisempaa työtään vastaavaa työtä. A on palvelussuhteensa päättymisen jälkeen saanut tuloja erilaisista satunnaisista lyhytkestoisista projekteista ja tuntiopetuksesta, joten hänen tulotasonsa on pudonnut olennaisesti kuluneen vajaan vuoden aikana. A:n yliopistoura pätevöittää kyllä tutkijan ja opettajan tehtäviin, mutta se on samalla tietynlainen este työllistymiselle liike-elämän tehtäviin, joissa edellytettävä työkokemus on valtaosaltaan toisenlaista.

Kun otetaan huomioon A:lle aiheutuneet taloudelliset seuraamukset ja työnantajan erityisen moitittava menettely, määrättävän korvauksen tulisi olla laissa säädetty enimmäiskorvaus tai varsin lähellä sitä.

Virkamieslautakunnan ratkaisu ja perustelut

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin mukaan virkamieheksi voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta.

Samanaikaisesti 2 momentin mukaan virkaan voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteeseen tai viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii.

Samanaikaisesti 56 §:n mukaan virkamiehellä, joka on ilman 9 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä perustetta nimetty määräajaksi tai ilman pätevää syytä toistuvasti peräkkäin nimetty 9 §:n 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, on oikeus virkasuhteen virastoon päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä tämän viraston virkamieheksi, saada virastolta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Korvauksen määrää maksettavaksi virkamieslautakunta.

Asiassa esitetty selvitys ja johtopäätökset

Korkeakoulu on perustellut ajoiksi 1.9.2002 – 30.6.2003 ja 1.7.2003 – 30.6.2004 tehtyjen nimitysten määräaikaaisuutta alan uutuudesta johtuneella vaikeudella ennakoita vuorovaikutteisen television opetuksen ja tutkimuksen tarpeen pysyvyyttä. Korkeakoulu oli halunnut katsoa, syntyykö digitaalisen television ympärille todellista vuorovaikutteista sisällöntuotantoa, ja arvioida sen perusteella alan opetuksen ja tutkimuksen tarpeen. Työn luonteen käyttäminen määräaikaaisuuden perusteena edellyttää lähtökohtaisesti sitä, että työ on nimitystä tehtäessä määrällisesti tai ajallisesti rajattavissa. A:n kertoman mukaan vuorovaikutteiseen televisioon liittyvää opetusta oli annettu korkeakoulussa jo vuodesta 1998 lähtien. Korkeakoulukaan ei ole suoranaisesti väittänyt, että vuorovaikutteisen television opetuksen ja tutkimuksen olisi tarkoitettu olevan tilapäistä, eikä sen määräaikaisen virkasuhteen käyttämiselle ilmoittama, alan kehityksen ennustamisen vaikeuteen liittyvä peruste rajaa työn kestoa millekään tietylle ajanjaksolle. A:n tehtävät eivät ole nimittämishetkellä ol-

leet ajallisesti tai määrällisesti rajattavissa. Näissä oloissa työn jatkuvuuteen liittynyt epävarmuus ei ole ollut sellainen seikka, joka olisi oikeuttanut käyttämään määräaikaista virkasuhdetta A:n ajalla 1.9.2002 – 30.6.2004 hoitamien lehtorin tehtävien hoitamisessa.

Tehtävä 2 lehtorin viran osalta virkamieslautakunta toteaa, että viran perustaminen on lähtökohtaisesti osoitus tehtävän pysyvyydestä. Kun otetaan tämän lisäksi huomioon, mitä edellä on lausuttu A:n kahden ensimmäisen virkasuhteen osalta, tehtävän jatkumiseen liittyvä epävarmuus ei ole ollut peruste määrääjäksi nimittämiseksi myöskään Tehtävä 2 lehtorin viran hoidon järjestämisessä.

Korkeakoulu on vastineessaan katsonut, että molemmat A:n hoitamat lehtoraatit ovat olleet vaihtuva-alaisia opetustehtäviä, joiden opetus- ja tutkimusala on ollut määräajoin tarpeen tarkistaa ja suunnata uudelleen uuden median alan kehityksen johdosta. Tässä tehtävän luonteeseen liittyvässä perusteessa ei ole niinkään kyse tehtävän jatkuvuudesta kuin siitä, että opetus- ja tutkimustoiminnan sopeuttamiseen muuttuvien vaatimusten mukaiseksi liittyvä tarve vaihtaa tarvittaessa myös virkaa hoitavaa henkilöä erilaisen asiantuntemuksen hankkimiseksi. Korkeakoulun vastineessa tämän tarpeen on esitetty johtuvan alan uutuudesta ja alan kehityksen asettamista muuttuvista vaatimuksista. A:n virkasuhteita koskeviin nimittämiskirjoihin ei ole merkitty määräaikaisuuden perustetta. Osaston dekaani on A:n virkasuhteiden määräaikaisuuden syistä antamassaan selvityksessä 17.12.2009 todennut, että kaksi ensimmäistä nimitystä tehtiin määräajaksi, koska digitaaliseen televisioon liittyvän teknologian uutuuden ja testaamattomuuden vuoksi oli mielekästä katsoa, syntyykö digitaalisen television ympärille todellista vuorovaikutteista sisältötuotantoa. Tehtävä 2 lehtorin viran määräaikainen täyttäminen on samaisen selvityksen mukaan perustunut siihen, että kyseisen lehtoraatin opetus- ja tutkimusala ei ole osaston oppiaineen aivan keskeisintä sisältöä. Dekaanin selvityksen mukaan kyseiseen opetus- ja tutkimusalaan nähtiin liittyvä mahdollinen tarve muuttaa sitä lähitulevaisuudessa. Edellä mainitut perustelut liittyvät lähinnä epävarmuuteen tehtävän pysyvyydestä eikä niistä ilmene, että nimityksiä tehtäessä opetustehtävän luonteeseen liittyvien seikkojen olisi katsottu vaativan mahdollisuutta reagoida opetuksen ja tutkimuksen muuttuviin tarpeisiin virkaa hoitavaa henkilöä vaihtamalla tai että tehtävä olisi perustettu nimenomaan alaltaan vaihtuvaksi. Virkamieslautakunta katsoo näistä syistä, ettei korkeakoulu ole osoittanut sen tekemien nimitysten perustuneen työn tai viran luonteeseen liittyvään hyväksyttävään syyhyn.

Virkamieslautakunta on edellä todennut, ettei korkeakoululla ole ollut valtion virkamieslain 9 §:n 1 ja 2 momentin mukaisia perusteita nimittää A:ta määräajaksi. A:lla on näin ollen virkasuhteensa korkeakouluun päättyessä oikeus virkamieslain nojalla maksettavaan korvaukseen.

Valtion virkamieslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 291/93 vp) perustelujen mukaisesti korvauksen suuruutta arvioitaessa on otettu huomioon A:n ikä ja hänen palvelussuhteensa kesto sekä hänen mahdollisuutensa saada myöhemmin ammattiaan ja koulutustaan vastaavaa työtä. Lehtorin viran lakauttamiseen ja uuden professorin viran perustamiseen liittyvät, A:n syrjinnäksi väittämät toimenpiteet eivät liity valtion virkamieslain 56 §:ssä säädettyihin korvauksen määräämiseen perusteisiin eli lainvastaisiin nimityksiin. Niitä ei tämän vuoksi voida ottaa huomioon korvausta määrättäessä.

Hakemuksen käsittelystä aiheutuneiden kulujen korvaaminen

Hallintolainkäyttölain 1 §:n 2 momentin mukaan mainittua lakia sovelletaan muutoksenhakuasioita käsittelemään perustetussa lautakunnassa silloin, kun tällaiselta viranomaiselta haetaan muutosta hallintoasiassa tehtyyn päätökseen valittamalla tai ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla. Hallintolainkäyttölain 74 § ei näin ollen tule sovellettavaksi käsiteltäessä valtion virkamieslain 56 §:n mukaista korvausta koskevaa hakemusta virkamieslautakunnassa.

Hallintolain 64 §:n 1 momentin mukaan hallintoasiassa kukin vastaa omista kuluistaan. A:n vaatimus korvauksen hakemisesta hänelle aiheutuneiden kulujen korvaamisesta on siten lakiin perustumaton.

Päätös

Vaatimuksen enemmälti hyläten virkamieslautakunta määrää korkeakoulun maksamaan A:lle kymmenen (10) kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen.

A:n vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta hylätään.

Sovelletut lainkohdat

Valtion virkamieslaki 9 § 1 ja 3 momentti sekä 56 §
Hallintolainkäyttölaki 1 §
Hallintolaki 64 § 1 momentti

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Jussi-Pekka Lajunen

Virkamieslautakunnan päätös oli tulos äänestyksestä, jossa enemmistön muodostivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Paanetoja, M. Nieminen ja Komulainen sekä varajäsen Tarnanen ja vähemmistön jäsenet Äijälä, Isomäki ja A. Nieminen.

Vähemmistön äänestyslausema liitteenä.

Eri mieltä olleiden jäsenten Isomäki, Arto Nieminen ja Äijälä lausuma:

Korkeakoulu nimittänyt A:n määrääjäksi lehtorin Tehtävä 1 virkasuhteeseen 1.9.2002 - 30.6.2003 ja 1.7.2003 - 30.6.2004. Perusteena nimityksille on ollut työn luonne. Nimitettäessä vuorovaikutteinen televisio on ollut uuden median opetus- ja tutkimusala, johon on liittynyt paljon odotuksia, mutta jonka opetuksen ja tarpeen pysyvyyttä on ollut vaikea arvioida. A on tämän jälkeen nimitetty määrääjäksi virkaan ajaksi 1.7.2004 - 30.6.2009. Nimittämisen perusteena on ollut viran luonteeseen liittyvä perusteltu syy.

Valtion virkamieslain 9 §:n 2 momentissa säädetään määrääjäksi virkaan nimittämisestä. Kyseistä lainkohtaa koskevissa hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 291/1993 vp) on todettu, että ”ehdotetaan jätettäväksi nimittävän viranomaisen harkintaan, onko virkaan syytä nimittää toistaiseksi vai rajoitetuksi ajaksi. Rajoitetuksi ajaksi nimittämiseen on kuitenkin oltava viran luonteeseen tai viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy.” Eduskunnan hallintovaliokunta on asiaa määrääjäksi nimittämisen osalta todennut mietinnössään (1994 vp/HaVM 5) todennut muun muassa, että vastaisuudessakin virkasuhteen tulee pääsääntöisesti perustua virkoihin sidottuun järjestelmään, mihin lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentin säännös merkitsee poikkeusta salliessaan nimittämisen määräaikaiseen virkasuhteeseen. Edelleen valiokunta edellyttää, että säännöstä ei saa soveltaa siten, että soveltaminen johtaisi virkajärjestelmän ja siihen liittyvien oikeusturvatakeiden, kuten kelpoisuusvaatimusten kiertämiseen.

A:n hoitama lehtoraatti on ollut vaihtuva-alainen opetustehtävä, jonka opetus- ja tutkimusala on määräjain tarpeen tarkistaa ja suunnata uudelleen uuden media-alan kehityksen johdosta. Tämä peruste ei liity tehtävien jatkuvuuteen vaan siihen, että opetus- ja tutkimustoiminnan sopeuttamiseen muuttuvien vaatimusten mukaiseksi on katsottu liittyvän tarve vaihtaa tarvittaessa myös virkaa hoitavaa henkilöä erialaisen asiantuntemuksen hankkimiseksi. Tällaista viran luonteeseen liittyvää perustetta määrääjäksi nimittämislle on katsottu voitavan käyttää muun muassa eräiden taideaineiden opettajien nimityksissä.

Korkeakoulun vastineessa edellä kerrotun tarpeen on esitetty johtuvan alan uutuudesta ja alan kehityksen asettamista muuttuvista vaatimuksista. A:ta virkasuhteisiin 1.9.2002 - 30.6.2003 ja 1.7.2003 - 30.6.2004 nimitettäessä vuorovaikutteisen television opetus- ja tutkimusalaan liittyi paljon odotuksia sen vuoksi, että televisioverkon digitalisoimiseen odotettiin syntyvän uuden teknologisen alustan vuorovaikutteiselle televisiolle. Opetuksen ja tutkimuksen sisältöön kohdistuvien tarpeiden kehitystä oli vaikea ennakoida, koska teknologia oli uutta ja siirtymisen digitaaliseen televisioverkkoon oli määrä tapahtua vasta vuosien kuluttua. Uuden median alan kehityksestä johtuva tarve muuttaa opetuksen ja tutkimuksen painopisteitä on myöhemmin näkynyt A:n työssä siten, että hänen opetustehtävänsä opetus- ja tutkimusala on palvelusuhteen kestäessä laajennettu vuorovaikutteisesta televisiosta kattamaan koko audiovisuaalinen tuotanto. Pelisuunnittelun ja tuotannon merkityksen kasvu on sittemmin antanut aiheen tarkistaa opetuksen ja tutkimuksen painopis-

tettä ottamalla pelisuunnittelu- ja tuotanto lakkautetun lehtoraatin tilalle perustetun professorin viran keskeiseksi opetus- ja tutkimusalueeksi. Päättyessään 27.5.2009 hyväksytyä professuurin virantäyttöselosteen osastoneuvosto on vielä korostanut, että professuurin alan nimeen otetuilla sanoilla "design" ja "production" korostetaan osaston halua löytää tehtävään henkilö, jolla on pelisuunnittelijan, pelintekijän ja pelituottajan tausta. Vaikka A:n hoitama tehtävä on ollut jatkuva, on määräaikaisten virkasuhteiden käytölle edellä todetulla perusteella ollut kuitenkin tarvetta sen vuoksi, että uudehkolla ja nopeasti kehittyvällä alalla opetus- ja tutkimustoiminnan sopeuttamiseen muuttuvia tarpeita vastaavaksi on nimityksiä tehtäessä voitu arvioida edellyttävän tulevaisuudessa tehtävänkuvan muutosten ohella mahdollisesti myös tehtävää hoitavan henkilön vaihtamista.

Katsomme edellä todetuilla perusteilla, että korkeakoulu on määräaikaisten nimityksillä pyrkinyt edistämään korkeakoulun mahdollisuuksia sopeuttaa opetus- ja tutkimustoimintansa vastaamaan uuden median aineiden opetuksen ja tutkimuksen muuttuvia tarpeita, eikä näin ole käyttänyt määräaikaista nimittämistä A:n palvelussuhdeturvan heikentämiseksi. A:n hoitaman opetus-tehtävän luonne on edellyttänyt määräajaksi nimittämistä.

Hylkäämme korvausvaatimuksen.